herpy

GEKKOER

Big-scaled dwarf gecko

Sphaerodactylus macrolepis

En af verdens mindste gekkoer: en dagaktiv dværggekko fra løvlaget på øerne øst for Puerto Rico. Voksne dyr måler kun 17-28 mm fra snude til kloak og tåler hverken tørke eller varme. *Sphaerodactylus macrolepis* kræver et terrarie med dyb, fugtig løvbund og en fast forsyning af levende mikrofoder, og den er derfor en art for den erfarne holder.

Familie: Sphaerodactylidae Tidligere navn: *Sphaerodactylus imbricatus; Sphaerodactylus danforthi* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**17-28 mm** snude-kloak-længde
Vægt	**0,3 g**
Levetid	**3-5 år**
Aktiv	**Dag og skumring**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Tørskov og regnskov**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**30 × 30 × 30 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**24-27 °C**
Temperatur, nat	**21-24 °C**
Luftfugtighed	**60-80 %**
UVB	**Valgfri**
Kost	**Små leddyr (springhaler, bananfluer)**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**1 æg**
Inkubation	**80-90 dage** ved 26-28 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er ikke opført på CITES eller i bilagene til EU's forordning om handel med vilde dyr, så der kræves ingen CITES- eller EU-tilladelser ved køb og salg. Ellers gælder dyrevelfærdslovens almindelige krav. Tjek altid aktuelle regler hos Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, inden du anskaffer dyret.

Om arten

Sphaerodactylus macrolepis er en dværggekko i familien Sphaerodactylidae. Voksne dyr måler 17-28 mm fra snude til kloak, i gennemsnit omkring 24 mm, og vejer kun omkring 0,3 g. Dyr fra Puerto Rico er større end dyr fra Jomfruøerne. Øjnene er runde og uden låg, og rygskællene ligger som tegl over hinanden. Navnet kommer af græsk makros, stor, og lepis, skæl, og hentyder til de forholdsvis store skæl.

Han og hun ser meget forskellige ud. Hannen har et farvet hoved, der kan være blåligt til brunorange, og et mere ensartet mønster på kroppen. Hunnen har et brudt mønster på hovedet og som regel en tydelig plet på skuldrene med lyse øjepletter. Derfor er kønnene lette at skelne, og hannerne bliver lidt større end hunnerne.

S. macrolepis blev beskrevet i 1859 af Albert Günther fra St. Croix. Længe blev den opfattet som en art med flere underarter. *Sphaerodactylus parvus* blev skilt ud som selvstændig art i 2001, og i 2019 blev de fleste af de øvrige underarter flyttet til *Sphaerodactylus grandisquamis*. Arten er meget talrig i sit område: på Jomfruøerne lever der omkring 52.800 dyr pr. hektar,

den højeste kendte tæthed for et landlevende hvirveldyr.

Arten er sjælden i fangenskab. Pasningen nedenfor bygger på artens biologi i naturen og på de nært beslægtede dværggekkoer fra Puerto Rico, som tidligere blev regnet til samme art, og er et udgangspunkt, ikke en færdig opskrift. Levealderen er ikke kendt; 3-5 år er et skøn.

Udbredelse og levested

Sphaerodactylus macrolepis er hjemmehørende på øerne på Puerto Rico-banken i Caribien. Typelokaliteten er St. Croix i De Amerikanske Jomfruøer. Arten findes desuden på St. Thomas og St. John, på De Britiske Jomfruøer (bl.a. Tortola, Virgin Gorda, Jost Van Dyke, Guana, Great Camanoe og Anegada), på Culebra og Vieques og på flere småøer omkring Puerto Rico. Den er også registreret på Anguilla.

På selve Puerto Rico er den kun angivet fra enkelte kystnære steder, mens de store bestande lever på Culebra og Jomfruøerne. Afgrænsningen mod de beslægtede arter er ændret flere gange, så ældre fund fra Puerto Rico kan dække *Sphaerodactylus grandisquamis*.

> **Oprindelig udbredelse:** Puerto Rico, De Amerikanske Jomfruøer, De Britiske Jomfruøer og Anguilla.

LEVESTED

Sphaerodactylus macrolepis lever på jorden i løvlaget i kystnært krat og skov, fx under bestande af *Coccoloba uvifera* langs strandene. Den ses også i tæt græs og i løvlaget på regnskovens bund. Om dagen opholder den sig mest nede i løvet, hvor det er køligst og fugtigst. Løvlaget er her 5-15 cm tykt.

Midt på dagen bliver det ved jorden varmere, end dyret helst vil have det. Den foretrukne temperatur ligger omkring 25 °C for hanner og 26 °C for hunner, og selv det dybeste løv er varmere end det mellem klokken 12 og 17.30. Mellem klokken 23 og 8 ligger alle mikrohabitater inden for det foretrukne område. Den relative luftfugtighed under løvet er næsten konstant omkring 98 %, oven på løvet i gennemsnit 78 % og på åbent sand meget svingende. Ude i det åbne ses gekkoerne næsten kun i skygge, i overskyet vejr eller tidligt om morgenen, før solen når frem.

Kroppen er så lille, at dyret udtørrer meget hurtigt, og vandtabet stiger med temperaturen. Det forklarer, hvorfor arten holder sig til fugtige og skyggefulde steder.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

Pasning

TERRARIET

Et par kan holdes i et terrarie på 30 × 30 × 30 cm (længde × bredde × højde). Der må kun være ét par i hvert terrarie, fordi både hanner og hunner er aggressive over for andre voksne. Grundarealet er vigtigere end højden, fordi gekkoen lever på jorden. Terrariet skal være helt tæt i bund og låg, så hverken gekkoen eller de små foderdyr kan slippe ud.

Bunden er det vigtigste. Læg et 5-10 cm tykt lag fugtig kokosmuld eller jord uden gødning, gerne blandet med lidt sand, og dæk det med et løvlag af tørrede ege-, bøge- eller mandelblade. Her kan dyret søge ned i det fugtige og kølige, ligesom i naturen. Tilføj korkbark, flade sten og små klatreplanter som pothos eller krybende figen, så der er mange skjul og forskellige mikroklimaer. En bioaktiv bund med springhaler og små bænkebidere holder bunden ren og giver gekkoen noget at spise.

Ventilationen skal være begrænset, men tilstrækkelig. Et helt åbent netlåg tørrer terrariet for hurtigt ud, mens et helt lukket låg giver mug. Et mindre netfelt i låget, eventuelt delvis dækket, er et godt kompromis. Unger er ekstra sårbare over for tørke og bør have en lille boks for sig selv med fugtig bund.

Læs mere: Terrarieopbygning og bioaktiv bund Læs mere: Foderdyr: hold og avl

TEMPERATUR

Sphaerodactylus macrolepis foretrækker omkring 25 °C. Hold 24-27 °C om dagen og 21-24 °C om natten, så temperaturen falder en smule om natten som i naturen. I naturen ligger nætterne inden for det foretrukne område. Den øvre grænse om dagen er lidt usikker; de beslægtede arter fra Puerto Rico holdes ved 26-28 °C. Der skal ikke være noget varmested. Vandtabet stiger med temperaturen, og dyret skal altid kunne komme væk fra varmen. Stil derfor terrariet, hvor solen aldrig når det, og mål temperaturen med et digitalt termometer nede i bunden og ikke kun i luften.

I de fleste danske hjem er opvarmning unødvendig om sommeren. Om vinteren kan en svag varmemåtte på siden, styret af en termostat, være nok. Varm aldrig hele bunden, for så tørrer det fugtige lag ud, som dyret søger ned i. Dyr, der bliver siddende fremme i dagens varmeste timer, er et tegn på, at det er for tørt eller for varmt.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal ligge på 60-80 %, og nede i løvlaget skal bunden være fugtig hele tiden, så der er et sted i terrariet, hvor fugtigheden nærmer sig 100 %, som under løvet i naturen. Spray let hver dag eller hver anden dag, gerne om aftenen eller morgenen, så blade og bark er duggede, og fugten holder sig i løvlaget. Lad aldrig bunden stå våd uden luftskifte, for så kommer der mug.

Gekkoen drikker dråber fra blade og dekoration og har ikke brug for en vandskål. En dyb skål er en druknefælde for så lille et dyr; vil du have en vandkilde, så brug en meget lav skål fyldt med småsten. Et hygrometer nede i løvlaget viser, om fugtigheden holder.

LYS OG UVB

Arten regnes for dagaktiv, men holder sig i skygge og i løvlaget og ses mest tidligt og sent på dagen. Brug et svagt lys, der ikke varmer, fx LED eller et lysstofrør, og hold det tændt omkring 12 timer om sommeren og 10-11 timer om vinteren. Undgå spotlamper, for de varmer og tørrer terrariet ud. Natten skal være mørk.

Arten har ikke noget kendt behov for UVB og opholder sig mest i skygge. Et meget svagt UVB-rør over den ene ende er valgfrit. Sørg i så fald for rigeligt med skygge og skjul, så dyret kan undgå lyset.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

I naturen lever gekkoen mest af små leddyr som springhaler, og den tager også bananfluer, både larver og voksne. Det passer til størrelsen: foderdyret skal være mindre end dyrets hoved. Til voksne dyr egner sig springhaler, små bananfluer (*Drosophila melanogaster*), små bænkebidere og nyklækkede fårekyllinger, til unger især springhaler og de mindste bananfluer.

Et så lille dyr har ikke store reserver, så tilbyd foder dagligt eller hvert andet døgn, og sørg for, at der hele tiden er springhaler i bunden. En bioaktiv bund med en bestand af springhaler løser en stor del af opgaven. Pudr bananfluerne let med kalk og D3-vitamin, og brug vitaminpulver med måde. Følg dyret: en fyldig, rund hale og aktiv adfærd viser, at der spises nok.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Gekkoen er hurtig, sky og meget lille, og den skal ikke håndteres. Den kan slippe væk gennem selv små åbninger, og selv en let berøring kan skade den. Hold terrariet lukket og tæt, og arbejd roligt med bunden. Dyret tilbringer meget tid skjult i løvlaget, så det kan være svært at få øje på, men det er normalt.

I naturen forsvarer den sig mod ildmyrer ved at vride sig og slå med ben og hale, og den kan forsvinde ned i løvet på et øjeblik. Både hanner og hunner er aggressive over for andre voksne, så hold ét par eller ét dyr pr. terrarie, og sæt aldrig to hanner sammen. Hold øje med dyr, der gemmer sig hele tiden eller holder op med at æde, for det kan være tegn på stress.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Kønnene er lette at kende på farverne. Hannen har et farvet hoved, der kan være blåligt til brunorange, og ingen tydelig tegning på halsen. Hunnen har et stribet eller brudt hovedmønster og en markeret skulderplet med lyse øjepletter. Hannerne bliver lidt større end hunnerne. Alderen ved kønsmodenhed er ikke kendt, så vent, til de er fuldt udvoksede, før de sættes sammen til avl.

PARRING

Arten er sjælden i hobbyen, og der er ingen kendt årstidsrytme eller vinterhvile i avlen. Hos de beslægtede arter fra Puerto Rico går avlen let: et velfodret par i et terrarie med mange skjul yngler uden særlig hjælp, og lyset kortes blot lidt ned om vinteren. Hold øje med, at hunnen ikke bliver jagtet.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger kun ét æg ad gangen, men gentager det flere gange om året, som det er typisk for slægten. Ægget er lille, hvidt og hårdskallet. Hos de beslægtede arter fra Puerto Rico lægger en velfodret hun et æg hver 20.-30. dag. De lægger gerne æggene i hule plantestængler, fx tørrede stængler af japansk pileurt, så det er en god idé at stille nogle op. Kig også i løvlaget og under bark og sten.

Hos de beslægtede arter jager de voksne ikke ungerne, så æggene kan blive liggende i terrariet. Flyt dem kun, hvis det er nødvendigt.

INKUBATION

Æggene klækker formentlig efter 80-90 dage ved 26-28 °C; tallene er lånt fra *Sphaerodactylus elegans* og *Sphaerodactylus torrei*. Skal ægget flyttes, så hold det i samme stilling, og læg det i en lille boks med fugtig vermiculite eller kokosmuld. Luften i boksen skal være fugtig, så ægget ikke tørrer ud. Nyklækkede dyr er særligt udsatte for udtørring, og i naturen menes det at hjælpe, når klækningen falder i en køligere og fugtigere periode.

OPDRÆT AF UNGER

De nyklækkede dyr er ekstremt små og tørrer let ud. Sæt dem i en lille, tæt boks på omkring 1 liter med fugtig bund af kokosmuld eller sphagnum og løv, og spray dagligt. Første foder er springhaler og de allermindste bananfluer, som skal være til rådighed hele tiden. Hold ungerne adskilt fra de voksne. Hos de beslægtede arter kan unger opdrættes i små grupper, men del dyrene, hvis der opstår uro.

Sundhed og typiske fejl

De fleste problemer skyldes forkerte forhold, og de typiske fejl er:

- For tørt terrarie. Kroppen er så lille, at dyret udtørrer hurtigt. Sløvhed, indfaldne øjne og rynket hud er tegn på udtørring.
- For varmt. Vandtabet stiger med temperaturen, og varme over 27-28 °C er risikabel. Stil aldrig terrariet i sol.
- Dårlig ventilation og stillestående våd bund, som giver mug og hudproblemer.
- Forkert foder: for store foderdyr eller kun én slags. Giv varieret småt foder.
- Svækkede dyr efter lange transporter. Nyindkøbte dyr kan være udtørrede og skal straks i et fugtigt terrarie.

Dyret er for lille til at behandle selv. Kontakt en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis gekkoen taber sig, sidder sløvt fremme hele dagen eller ikke spiser.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.